

De Blauwe Klauwier

uitgave: V.W.G. de Kempen

V O G E L W E R K G R O E P D E K E M P E N

Sekretariaat:

Lex Peeters, Marialaan 26, 5541 CD Reusel, tel.04976-2271.

Penningmeester:

Wim v.d.Voort, Kruisstraat 75, 5541 RE Reusel, tel. 04976-1759
giro nr.: 3675103.

Bestuur:

Maarten Manders: voorzitter, Daalderhof 3, Valkenswaard.

Lex Peeters: sekretaris, Marialaan 26, 5541 CD Reusel, tel. 04976-2271.

Willem Veenhuizen: biol. sekretaris, Bussele 32, 5641 PB Eindhoven
tel. 040-816913.

Tom Heynen: biol. sekretaris, Jan Sluytersweg 26, 5645 JD Eindhoven
tel. 040-114873.

Marco Bakermans: lid, Kon. Julianaweg 27, 5684 VA Best.

Wim v.d. Voort: penningmeester, Kruisstraat 75, 5541 RE Reusel
tel. 04976-1759.

Kommissies:

kommissie onderzoek: kontaktpersoon Jan Wouters.

kommissie beheerswerkzaamheden: kontaktpersonen: Pieter Wouters
Jacques van Kessel.

tentoonstellingskommissie: kontaktpersoon nog niet bekend.

Archieven:

1. Broedvogels:

Tom Heynen, Jan Sluytersweg 26, 5645 JD Eindhoven. tel.040-114873.

2. Niet broedvogels:

Lex Peeters, Marialaan 26, 5541 CD Reusel, tel.04976-2271

Henk Hendriks, Groesstraat 5, 5662 ET Geldrop, tel.040-853372.

Ruud Bouman, Reinoutl.138, 5665 AC Geldrop, tel.040-853522.

3. Diaërchief:

Wim de Kroon, Kuikeindseweg 6, 5091 TD Middelbeers, tel.04244-2329.

1. Nogmaals gevraagd: Vele, vele tekeningen voor de komende uitgaven. Spoed. vooral kleine en middelgrote tekeningen van gewone vogelsoorten zijn zeer welkom. Ernest, alvast bedankt voor je tekeningen, laten ze een stimulans zijn voor anderen!
2. Let op de nieuwe rubriek van Lex Peeters: Vogellaria. Er worden suggesties gevraagd voor een vaste voorpagina voor deze rubriek. Heb je ideeën, neem dan contact op met Rob Aarts.
3. Er bleken maar liefst twee verslagen gemaakt te zijn van de Flevoekskursie op 10 april j.l. Kennelijk was er sprake van een communicatiestoornis. Bij wijze van uitzondering is nu één verslag opgenomen, het andere wordt in de volgende Klauwier geplaatst. Dit mag echter geen regel worden, zodat goede afspraken tussen de ekskursiedeelnemers van groot belang zijn om teleurstellingen te voorkomen.
4. Aan de totstandkoming van deze uitgave werkten mee: Marco Bakermans met kopy voor Vogelvaria, Ernest van Asseldonk met tekeningen en Ludy Aarts met typewerk en lay-out werkzaamheden. Bedankt!

Opgelet: in juni verschijnt de volgende klauwier. De alleruiterste inleverdatum voor kopy is zaterdag 18 juni. In verband met het gereedmaken voor de drukker is plaatsing van kopy bij later inleveren onmogelijk.

VOGEL - VARIA

**samenstelling:
lex peeters**

In memoriam :

ZWANENPLAAG

†

† Duizenden schitterende knobbelzwanen brengen de boeren in de Bommelerwaard dagelijks tot grote wanhoop. Met enorme zwermen strijken de vogels langs de Maas en Waal neer en vreten in een ommezien de weilanden zo kaal als een luis. Door die schranspartijen komen de veehouders voor geweldige schadeposten te staan. Acht speciaal door het ministerie van Landbouw geïnstrueerde jagers hebben inmiddels honderden van deze beschermde vogels afgeschoten. „Om de knobbelzwanen voor uitsterving te behoeden, hield men ze voorheen telkens de hand boven het hoofd. Momenteel vormen ze echter een ware plaag. Omdat het doodschieten weinig zoden aan de dijk zet, is nu besloten de meeste eieren uit elk nest te vernietigen”, aldus het jagescomité.

†

Eindhovens Dagblad Donderdag 31 maart

UITGEBOLDERD

*Uitsterven
korhoen
lijkt nu
onafwendbaar*

(Door Wim Wormser)

OIRSCHOT - De Oirschotse Hei is het enige terrein in Brabant waar vorig jaar nog meer dan tien korhanen voorkwamen. In twee gebieden verdween deze typische heidevogel zelfs helemaal en in het gehele land liep hun aantal verblijfplaatsen terug van 32 tot 22. De al enkele jaren levende vrees, dat het korhoen uitsterft dreigt werkelijkheid te worden.

De tellingen van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) in samenwerking met plaatselijke vogelwerkgroepen beperken zich tot de mannetjesdieren, omdat deze tamelijk honkvast zijn. Met name in het broedseizoen zijn de prachtige vogels door kenners gemakkelijk te vinden. Men gaat er daarbij van uit, dat op elke haan één hen voorkomt.

Het korhoen krijgt steeds minder levensruimte door de veranderde landbouwmethodes: schaalvergroting, drainages, intensieve gewasteelt en gewasverandering. De hennen en hun kuikens vinden nu op de voedselgebieden rond de hei niet meer de kruiden en de daarbij behorende insecten, die ze in deze levensfase hard nodig hebben.

Jachtliefhebbers wijten het uitsterven van het korhoen graag aan terreinbeheerders die naar hun smaak niet genoeg de vos bestrijden. Deze beschuldiging wordt gelogenstraft door het feit, dat in Heeze en Soerendonk zeer spaarzaam 'reintjes' worden afgeschoten terwijl in gebieden waar men dit roofdier wél hartstochtelijk achter de broek mag zitten, het korhoen is gedecimeerd of verdwenen.

Zeventien miljoen vogels zijn spoorloos verdwenen †

LOS ANGELES (ANP) - Praktisch alle vogels van het koraaleiland Christmas Island in de Stille Oceaan zijn op onverklaarbare wijze verdwenen.

De ongeveer zeventien miljoen zeevogels hebben hun jongen in de steek gelaten. Andere vogels zijn op onverklaarbare wijze om het leven gekomen. De jongen zijn inmiddels door honger gestorven.

Dr R. Schreiber van het Natuurhistorisch museum van Los Angeles ontdekte de mysterieuze verdwijning. Hij gaat binnenkort naar het eiland om een onderzoek in te stellen. Het is volgens vogelonderzoekers nooit eerder voorgekomen dat een gehele vogelpopulatie een tropisch eiland heeft verlaten.

Volgens Schreiber zou het vertrek kunnen samenvallen met een ongebruikelijke wisselwerking tussen het oceaanoppervlak en de atmosfeer, waardoor de temperatuur van het zeewater is gestegen. En dat zou de oorzaak van het vertrek van de vogels kunnen zijn.

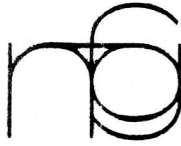
Het merendeel van de vogels, ongeveer veertien miljoen, waren visdiefjes. Verder ongeveer anderhalf miljoen waterscheerders. De rest bestond uit zestien andere soorten.

De vogels voedden zich met vissen en inktvissen, die sterk afhankelijk zijn van de temperatuur van het zeewater. Schreiber gelooft nu dat de vissen ander water hebben gezocht, waardoor de vogels zonder voedsel kwamen te zitten.

Christmas-Island is het grootste koraaleiland ter wereld. Er wonen tussen de vijftienhonderd en tweeduizend mensen. Het werd op de dag voor kerstmis in 1777 door de Engelse zeevaarder James Cook ontdekt.

L.S. Vriendelijk verzoek :

Wilt U dit persbericht aan Uw leden bekendmaken ?

natuurfotografengilde

Secretariaat G. de Zoete, Gruttostraat 328, Strijen

P E R S B E R I C H T No. 3

2 April 1983

Het in 1976 opgerichte Natuurfotografengilde (N.F.G.) is een vereniging van een grote groep gemotiveerde natuurfotografen, die door publicatie van natuuroptnamen aandacht willen vragen voor het behoud van flora en fauna in onze groene ruimte. Het Gilde is destijds gevormd door cameramensen, die elkaar vonden onder de gemeenschappelijke noemer van het natuurbehoud. De fotografierende en filmende leden gaven hiermee een antwoord op de overigens volkomen terechte kritiek van natuurbeschermingszijde op ongepaste vogelfotografie en kwalijke uitwassen van de natuurfotografie, die op steeds ruimer schaal wordt beoefend. Het N.F.G. stelde een gedragscode op met door de leden onderschreven richtlijnen. Hierbij is getracht de grenzen van het toelaatbare bij het beoefenen van natuurfotografie af te bakenen met als hoofdprincipe: "Natuurfotografen moeten zich onthouden van verstoringen van de natuur in de ruimste zin van het woord". Verder heeft het N.F.G. als doel "Het bevorderen van een wijze van natuurfotografie, die in overeenstemming is met de algemeen aanvaarde normen van milieubescherming".

Vanuit deze doelstelling en gegeven de grote druk, die de mens in ons dichtbevolkte land in natuurgebieden uitoefent, wil het N.F.G. allereerst een dringend beroep doen op iedere natuurfotograaf, die met de camera op jacht gaat. Natuuroptnamen mogen nimmer ten koste van de natuur worden verkregen, voorkom verstoringen van welke aard dan ook, stel U bescheiden en afstandelijk op, beoefen met name géén nestfotografie. Nestoptnamen tijdens het broedseizoen gaan vaak met risico's voor de vogels gepaard. Een goede fotograaf laat de natuur met rust, hij is er zonder gezien te worden . . . .

Verder wil het N.F.G. organisatoren en juryleden bij fotowedstrijden met nadruk adviseren, alle opnamen uit te sluiten, die naar hun mening geleid moeten hebben tot verstoring van de natuur, dus inclusief dia's gemaakt bij het nest.

Tenslotte richt het Natuurfotografengilde zich tot redacties, uitgevers en alle publiciteitsmedia, die materiaal in de vorm van dia's en films gebruiken ter illustratie van het geschreven of gesproken woord. Indien U konsekvent weigert, reproductiemateriaal te accepteren, dat met een onaanvaardbare verstoring van de natuur is verkregen, levert U daarmee een positieve bijdrage aan natuurbehoud.

---

betalingen op giro 380.73.74 t.n.v. penningmeester nfg, santpoort-zuid

Jaarverslag 1982, van "VOGELVRIENDEN HAMONT".

De ornithologische werkgroep "Vogelvrienden Hamont" was voor mij tot voor kort nog een volledig onbekende Belgische buurvereniging. Na het lezen van hun 37 gestencilde bladzijden tellende jaarverslag '82 heb ik echter een aardig inzicht verkregen in hun veelzijdige activiteiten. Kort samengevat is ondermeer het volgende te lezen;

De groep bestaat reeds sedert 1950 en heeft tot doel "De bescherming van vogels in de meest uitgebreide zin van het woord. Dit probeert men te bereiken door;

1. Bescherming van broedplaatsen.
2. Nestkastwerkzaamheden.
3. Samenwerking vogelasiel.
4. Ringonderzoek.
5. Wintervoeding.
6. Reser vaatbeheer.
7. Vogelobservatie en vogelstudie.
8. Medewerking aan diverse onderzoeken.
9. Organiseren van lezingen en diaavonden.
10. Samenwerking met diverse vogelwerkgroepen.

Resultaten van deze activiteiten, behaald in 1982 worden in het verslag uitgebreid besproken, Curieuse en serieuze dingen wil ik jullie niet onthouden, want daar is deze rubriek per slot van rekening voor;

ad. 2.;	<u>1981;</u>	<u>1982;</u>	
	499	515	geplaatste nestkasten.
	259	305	bezette nestkasten.
	1692	2111	uitgevlogen jongen.
	13	14	soorten bewoners.

ad. 3.; Ter opvang in het asiel werden aangeboden; 3 buizerden, 1 Torenvalk, 1 Ransuil, 1 Porseleinhoen. Allen konden weer in gezonde toestand in vrijheid worden gesteld.

ad. 4.; In 1982 werden liefst 37 geringde vogels gevonden of gevangen en 49 ex. te Hamont e.o. geringd, werden teruggemeld.

Hieronder bevonden zich ondermeer 2 Torenvalken die elk c.a. 125 km. noordwestwaards, uit Amsterdam werden teruggemeld.

Een tenminste 7 jaar oude (de periode tussen het ringen en terugmelden bedroeg 2489 dagen) Ransuil werd slechts 16 km. vanaf zijn ringplaats terugbemachtigd.

Een Bonte Vliegevanger (trekvoegel) werd na bijna 2 jaar (708 dagen) op zijn ringplaats Budel teruggevangen.

1 Zilvermeeuw belandde na 396 dagen in Schotland.

(Wat de Kokmeeuw betreft; zie speciaal artikelje verderop in Vogelvaria.)

ad. 7.; Over seizoen '82 werden 130 vogelsoorten waargenomen. Hieronder bevonden zich ondermeer; Grote Burgemeester, Visarend, Beflijster, Rode Wouw, Baardmannetje en Kraanvogel.

ad. 8.; Onderzoeken;

- Verkeersslachtoffers Hamont-Achel; In 1981 en 1982 werd speciaal op vogels gelet, die omgekomen waren in het verkeer. In '81 waren dit er 141 (25 soorten) en in '82 144 (31 s.) Totaal 43 soorten waaronder zich bevonden; Steenuil/Kerkuil/Ransuil/Torenvalk/Bonte Vliegevanger/Fuut/Sperwer/Blauwe Reiger/Roodborsttapuit.
- Koolmeesonderzoek; Opvallende resultaten; in winter '82 bleek 55 % van de nestkastjes in gebruik te zijn door Koolmezen als slaappleats. 1 mannetje bleek 2 winters achtereen in de zelfde kast te overnachten. Tijdens broedseizoen '81 voerden de ouders gem. 12 x/ 30 min. hun jongen, in '82 was dit gem. 13 x.
- Observatie Grauwenklauwier; De laatste Grauwe Klauwieren in onze omgeving blijken steeds net over de grens te broeden. Zo ook te Hamont-Achel waar in 1982 nog min. 5 koppels tot broeden kwamen. In '81 waren dit er evenveel, doch de soort heeft haar broedgebied uitgebreid.
- Kerkuilproject; nestkasten plaatsen. in 1982 gestart.

Vogelvaria.

ad. 10.; Onsaangaande is de eerste stap reeds gezet. Tweemaandelijks zal ons een nieuwsbrief worden toegezonden, samen met eventuele waarnemingen uit ons werkgebied. Als wederdienst zullen wij hun de Blauwe Klauwier doen bekomen.

Wie dit uitgebreide jaarverslag eens op z'n gemak wil doorlezen kan met mij contact opnemen. Tenslotte het contactadres van de Hamontse Vogelvriendjes; secretariaat; M. Deelkens, Salvatorstraat 35, 3590 Hamont-Achel, België. Lex.

En nú, voor al diegene die 'm zo misten, die 'm zo beminden, die zo moeilijk zonder 'm konden en maar niet begrepen waar hij zat, voor al diegene;
THE RETURN OF FRANK NEYTS;

Kikkers en salamanders bedreigd

Eindhovenaren op de bres voor amfibieën

(Door Wim Wormser)

EINDHOVEN - Bedreigde diersoorten zijn niet alleen de olifanten en de tijgers ver van ons bed. Dicht bij huis zitten ze ook bij bosjes. Twee Eindhovenaars, Frank Neyts en Jan Bekx, hebben een werkgroep opgericht tot behoud van amfibieën in Zuidoost-Brabant. Kikkers en salamanders dus. De levensruimte daarvan wordt ook alsmear kleiner.

Frank Neyts: „Eerst dienen we te weten waar poelen zijn die kikkers en salamanders herbergen. We kennen er al een aantal uit de praktijk, maar het is wel zeker dat er veel meer zijn. Daarvoor hebben we dus tips nodig van mensen die ergens de weg weten en van grondeigenaren.”

Poelenzoekers Neyts en Bekx vertellen, dat salamanders het kieskeurigst zijn en zich het

prettigst voelen in ondiepe, goed begroeide plassen waarin weinig of geen vissen voorkomen. Die laatste plegen namelijk de eieren en larven van salamanders op te vreten. In de winter kruipen salamanders de wal op en daar moeten ze dan goede schuilplaatsen kunnen vinden.

„Als grondeigenaren met ons in zee willen, is het belangrijk om afspraken te maken over het beheer en behoud van de poel. Ze kunnen desgewenst ook advies krijgen van het Rijksinstituut voor Natuurbehoud”, legt Frank Neyts uit. „Het is niet de bedoeling, dat we salamanders in zo'n poel gaan uitzetten. Als de omstandigheden goed genoeg zijn geworden, komen ze er vanzelf wel zolang er tenminste niet te ver weg een andere groep leeft”.

Rijk

Zuidoost-Brabant is altijd rijk

geweest aan salamanders en kikkers. Er bestonden vier soorten salamanders, drie soorten padden en drie soorten kikkers. Hoeveel er daarvan nog over zijn, moet blijken uit het onderzoek van Neyts en Bekx. Ze weten zich trouwens gesteund door het eerdergenoemde RIN en de vereniging Lacerta, die bezig zijn aan een studie op landelijk niveau.

De amfibieën genieten sinds enkele jaren volledige wettige bescherming. De aantastingen van hun biotoop noopten daartoe. Ruilverkavelingen, normalisaties van beken, veranderde landbouwmethodes en vervuiling van het oppervlaktewater: dat allemaal noodzaakte de wetgever tot ingrijpen. Daardoor mogen salamanders en kikkers niet meer gevangen worden. Frank Neyts, die overigens ook als vogelonderzoeker werkzaam is, mag er bij wijze van uitzondering een jaar lang met een vangnetje op uit.

Hij kreeg voor dit onderzoek een ontheffing van het verbod.

Neyts en Bekx zoeken nu mensen die tips hebben of die met hen „het veld” in willen. Ze kunnen zich opgeven bij Jan Bekx, Ranonkelstraat 30, die van zeven uur 's avonds af is te bereiken op telefoonnummer 114308.

Eindhovens Dagblad - WEST Zaterdag 19 maart 1983

Met ingang van het vorige jaar is een soortgelijk onderzoek als het SOVON-project gaande voor amfibieën en reptielen. Geïnteresseerden kunnen met mij of de "Poelenwerkgroep contact opnemen. Denk je een vindplaats van een bepaalde soort te weten, maar is scheppen noodzakelijk om zekerheid te verkrijgen, neem dan contact op met Frank of mij. Wij zijn in het bezit van een ontheffing. Lex.

de ijsbaan in Nuenen. Een goede poel voor salamanders. „De gemeente zou er alleen wat later in het jaar het gras moeten maaien”, vindt Neyts.

Vogelvaria.

Spelende Boerenzwaluwen.

Op 11 juli 1981 zag ik te Mijel (L.) een Boerenzwaluw met een zeer grote donsveer voorbij vliegen. Dan denk je natuurlijk, die gaat z'n nest repareren of zo. De Zwaluw vloog er boven een weiland echter een heel eind mee omhoog, om hem daarna weer los te laten. Meteen volgde een stootduik achter de pluus aan en hap, hij had 'm weer in z'n bek. Zo tot vier keer toe, waarna de pluus met rust gelaten werd.; het begon blijkbaar te vervelen. Dat het zuiver spelerij was en niet omdat de pluus te zwaar was, bleek uit uit de behendigheid en de duur dat de zwaluw er mee rond kon vliegen (overigens doelloos).

Een paar weken later (2 aug.) ontmoette ik m'n tweede speelse Boerenzwaluw. Ik zat aan de Keyenhurk en zag ineens pijlsnel twee vogels over het water schieten. Gauw kijken..... Het waren een Boerenzwaluw en een snip die daar over het water en langs de rand scheerden. Het Snipje leek niet erg veel groter dan de Zwaluw, alleen een stuk forser. Het tweetal vloog ontzettend snel en het leek net of de Boerenzwaluw achter de snip aanzat. Op een gegeven moment volgden ze de waterrand en kwamen steeds dichterbij. Het vermoeden dat het snipje een Bokje was werd in een mum van tijd geheel bevestigd. Het rare is dat het hele schouwspel (voor zover ik het gezien heb) wel bijna twee minuten duurde! Waarschijnlijk is daarna het Bokje wel ergens neergeplofd toen ze om de hoek verdwenen waren. Terwijl de Boerenzwaluw dacht; "Hé, wat een leuk vriendje om mee te spelen," zal het Bokje wel gedacht hebben; "Blijf van me af engerd....."

Marco.

De Kokmeeuwen van kolonie Dorplein.

In het jaarverslag van de vogelvrienden Hamont zijn ringgegevens te vinden van Kokmeeuwen van kolonie Budeldorplein. Het betreft of vogels die te Dorplein geringd werden, of vogels die daar gevonden c.q. gevangen zijn, of beide. Gezien het te geringe aantal materiaal om conclusies uit te trekken heb ik besloten de gegevens hieronderin een tabel onder te brengen.

Gevonden op;	Aantal dagen tussen ringen en terugmelden;	gevonden te:	aantal kilometers t.o.v. Dorplein;
~~30-11-'80~~	3455	Hamont	6
26-02-'81	1358	Vlissingen	130
26-02-'81	2457	Asten	23
27-02-'81	2844	Valkenswaard	8
13-04-'81	2868	Dorplein	0
25-05-'81	738	"	0
03-06-'81	2566	"	0
09-06-'81	10	"	0
15-06-'81	2	"	0
18-06-'81	26	"	0
01-07-'81	3700	"	0
01-07-'81	2602	Valkenswaard	17
01-07-'81	488	Londen	418

Vervolg tabel;

16-07-'81	33	Hamont	6
15-04-'82	3235	Asten	22
17-05-'82	2903	"	22

Elders geringd en in Dorplein gevonden/gevangen.:

geringd op;	te;	gevonden/gevangen op;
-------------	-----	-----------------------

20-05-'73	Helchten (B)	15-05-'80
26-12-'70	Antwerpen	14-06-'74
08-06-'82	Hamont	21-06-'81
08-06-'82	"	01-07-'81

Hoeveel broedparen?

Op 25-06-'82 ging ik de Roodborsttapuiten bij Den Aard te Eersel nog eens controleren, omdat ik in mei en begin juni steeds een paartje gezien had. Nauwelijks aangekomen en meteen al een "wie-tak"-kend mannetje wat in een eikje zat te roepen. En inderdaad: op de draad zaten twee pas uitgevlogen jongen en..... een ander mannetje. Even terug kijken, ik zal me toch niet vergist hebben? Nee hoor! Tevergeefs probeer ik het vrouwtje te ontdekken, dan maar in de sloot zitten wachten. Zo was het leuk te zien dat beide mannetjes na een tijdje gealarmeerd te hebben met voedsel aankwamen voor de jongen. Het vrouwtje bleef weg. Zo ook de volgende dag. Op 20-06 had ik op dezelfde plaats zelfs 3 mannetjes in beeld, maar geen vrouwtje, en toen ook geen jongen meer!!

Op die 25-ste juni zag ik tijdens het observeren van de Roodborsttapuiten nóg iets leuks; Twee Patrijzen kwamen listig over de weg en via de sloot een weiland binnen geslopen. Koppen vooruit en zo dicht mogelijk bij de grond, want ze hadden mij in de smiezen gekregen. Toen ze op veilige afstand waren keken ze nog eens om en meteen; "Kiewit", een Kievit vond dat ze daar weg moesten. In een mum van tijd hingen zo'n tien Kievitten boven het Patrijzenpaartje en maakten vervaarlijke stootduiken. Het tweetal nam snel de benen en toen dat niet bleek te helpen, uiteindelijk de vleugels.

Marco-.

Nou, hier ben ik dan met mijn aangekondigde rubriek. Stel je er maar niet teveel van voor, want dan kom je bedrogen uit! Behalve de titel en de schrijver zal er aan "Vogellaria" weinig orgineels zijn. Per slot van rekening heeft er al eens een slappe versie van bestaan, te weten het ornithomania van weleer. HO, HO, laat me even uitschrijven..... Voordat enkele mensen me naar de keel vliegen (je maakt overigens toch geen kans) omdat ze óf de nodige frustraties aan Frank overgehouden hebben óf aan zijn "populaire" rubriek die veel stof deed opwaaien, wil ik even stellen dat ik wél een beetje rekening zal houden met zachtgekookte eitjes. Heb je trouwens al stilgestaan bij de veelbetekende naam van deze nieuwe rubriek? VOGELLARIA; Vogelaar zit erin en dat slaat natuurlijk op ons, inclusief onze exclusieve hobby. Vogellarie kun je eruit halen en dat heeft natuurlijk betrekking op de grote portie onzin, die je in deze rubriek tot vervelens toe zult moeten slikken! Niet alles zal

echter flauwekul zijn. Ook zul je dingen te lezen krijgen, die normaal nooit geplaatst zouden worden, omdat ze moeilijk inpasbaar zijn. Met het analyseren van het woord Vogel-laria kap ik overigens, want anders krijg ik straks weer via een of ander roddelweggetje een relatie toegeschreven met ene Ella of Ria!!

Heb je trouwens al gehoord dat Henk Hendriks ontieligelijk gelukkig is sinds het bewind van Bouterse in Suriname. Zolang de situatie daar onveranderd blijft zal hij een van de weinigen blijven met een soortenlijst die niet te evenaren is, enwel om het volgende; (lees nevenstaand artikel uit de Volkskrant.)

Bewind Bouterse schrikt vogeltoerisme uit VS af

Van onze redactie
buitenland

AMSTERDAM — Niet alleen het Amerikaanse ministerie van buitenlandse zaken is hevig gepikeerd over de militaire dictatuur van luitenant-kolonel Desi Bouterse in Suriname. Bouterse bewind heeft tevens grote verontrusting gewekt bij de Amerikaanse vogelliefhebbers, voor wie Suriname in toenemende mate het grote trekpleister aan het worden was.

Volgens de Amerikaanse krant The Wall Street Journal heeft het Amerikaanse ministerie van buitenlandse zaken de organisatoren van reizen voor vogelliefhebbers naar Suriname afgeraden dergelijke trips op touw te zetten. „Het is te gevaarlijk daar,” meent het ministerie. De Amerikaanse krant citeert touroperator Victor Emanuel uit Texas, die zich heeft gespecialiseerd in reisesjes voor het bespieden van tropische vogels.

Volgens Emanuel behoort Suriname tot „de toppers in de wereld” voor het bekijken van tropische vogelsoorten. De moord in december '82 op vijftien vooraanstaande Surinamers was voor het ministerie van buitenlandse zaken echter aanleiding om Suriname-gangers te adviseren er alleen maar heen te gaan „als het niet anders kon”. De reisagentschappen besloten, dat vogeltjes kijken niet zo'n urgente bezigheid is en gelasten de al geplande trips af.

De Wall Street Journal citeert ook Thomas H. Davis, een technicus van de New York Telephone Co., die onder de vogelliefhebbers als expert geldt waar het gaat om Surinaamse vogels. Davis, die zijn hobby financierde door als gids op te treden voor reisesjes van het reisbureau Wings Inc.

in Maine, noemt het afgelasten van de Suriname-uitstapjes „een ware ramp”. Davis: „We moeten van die Bouterse zien af te komen.” En de directeur van de Amerikaanse Vereniging van Vogelliefhebbers, James Tucker, meent: „We kunnen ons niet veroorloven dat land te verliezen.”

De Wall Street Journal meent, dat het lot van Bouterse snel beschoren zou zijn als alle Amerikaanse vogelliefhebbers een expeditieleger zouden vormen tegen het militaire bewind in Paramaribo. Uit een enquête in 1980 is gebleken dat Amerika bijna 21 miljoen vogelliefhebbers kent en dat ruim zes miljoen van hen in staat is tenminste veertig vogelsoorten te onderscheiden. Bijna 2,5 miljoen Amerikanen zijn ware vogelbespieders. James Tucker van de vogelliefhebbersvereniging meent dat er een harde kern van zo'n tienduizend man bestaat: „Mensen die ter plekke alles laten staan als ze de kans krijgen om een zeldzaam exemplaar kunnen bekijken.”

Robert Behrstock, vice-president van Pregrine Inc., een reisbureau in Houston, die zijn reizen naar het Surinaamse vogelgedorado ook moest afgelasten vanwege Bouterse, is lyrisch over de Surinaamse voorzieningen: „Waar elders kun je ontbijten en tegelijkertijd luisteren naar de roep van de witte klokvogel (zijn geluid lijkt op dat van een luidende klok) of van de kalkvogel (die loeit als een koe)?”

Anderen, zo mekt de Wall Street Journal, zijn dol op het Rupicola Rupicolamannetje. Deze vogel, die in het engels „cock-of-the rock” ('t rots-haantje) heet, „vervult”, volgens de krant, „tijdens de uren dat hij wakker is de fantasieën, die bij mannetjes van andere diersoorten slechts fantasie blijft”. Voor de charme van zijn oranje pluimage smelten de hartjes van alle vrouwelijke Rupicola-Rupicola's.

Tijdens het lezen van dit krantenartikel zal bij jou waarschijnlijk ook wel de gedachte opgekomen zijn dat overal, in Engeland, Amerika, in ons land, ja overal vogelaars in te delen zijn in een aantal duidelijk te onderscheiden soorten. Daar was J. de Lang in 1966 al achtergekomen en hij wijdde er een artikeltje aan in het mededelingsblad van de toenmalige Vogel en Inventarisatiegroep Midden Brabant (VIMB) onder de titel "What's in a name?". Een zekere Bill Oddie, een Engelse vogelaar, heeft er zelfs een boekje over geschreven. J. Meyerink gaf hiervan een korte, bondige vertaling in "In vogelvlucht" 5, nr. 1., en schrijft: "Het boekje is bestemd voor degenen die de vogelkunde niet al te serieus nemen en die over een gezonde dosis humor beschikken." Beide indelingen zijn aardig naast elkaar te plaatsen en dat doe ik dan ook! Als verzamelnaam voor ieder die aan vogels doet gebruikt Oddie het woord Vogelaar en de Lang het woord Ornitholoog.

ODDIE;

Ornitholoog; Deze soort bezit een buitengewoon grote wetenschappelijke kennis voor alles wat met vogels te maken heeft. Hiervoor is minstens een universitaire biologieopleiding nodig. Hij beperkt zich niet tot het uiterlijk van de vogel. Hij is het serieuze type, de wetenschapsman die zich niet bezighoudt met jaarlijsten en het houden van "Big Days". Hij is ver verheven boven het amateuristische geklungel van b.v. Vogelwerkgroepen.

Vogelkundige; Dit zijn meestal wat oudere mensen die denken iets van vogels te weten. Hun veldkennis reikt echter niet erg ver. Het zijn meestal vriendelijke mensen, vaak voorzien van wandelstok of paraplu. Ze genieten van het observeren van vogels. Ze maken verre reizen, liefst naar zonnige landen, om daar op hun gemak vogels te kijken. Kamperen in tenten is er niet bij. Ze overnachten altijd in een hotel of pension, waar ook de maaltijden worden genuttigd. De vogelkundige is steeds onberispelijk gekleed, hij heeft voor elk terrein aangepast schoeisel en kleding. De kijker wordt vaak in de tas gedragen. Dikwijls worden groepen waargenomen die op gedisciplineerde wijze achter een leider aanlopen. De vogelkundige verplaatst zich meestal per auto of autobus. Er worden zowel mannelijke als vrouwelijke exemplaren van deze soort waargenomen.

DE LANG;

Onderzoeker; Wenst de wetenschap te dienen. Bijt zich vast in zijn studie van gedrag en voorkomen. Is in de regel verre van roemzuchtig. Wordt in zijn omgeving veelal als een zonderling beschouwd. Isoleert zichzelf in zijn omgeving en heeft in de regel geen zin iets aan deze situatie te veranderen. Sterft ongekend en onbemind en laat de mensheid tientallen hoogst wetenschappelijke, niet te lezen, manuscripten na.

Verenigde; Dit is de sociaalafhankelijke. De ornithologische pantoffelheld, gespeend van zelfinitiatief. Lijdt doorgaans aan een minderwaardigheidscomplex. Ontvlucht de eenzaamheid in een sterke band met "zijn" vereniging. Zoekt in de vereniging de eenzaamheid op. Draagt geen naam. Zijn kleur is onbestemd. Zwerft aan de periferie van het ornithologische zijn. Wordt bijgezet in het graf van de ongekende vogelkenner.

ODDIE;

Veldwaarnemer; De veldwaarnemer gaat achter de vogel aan, jaagt ze op en bestudeert ze. Hij is degene die lijsten bijhoudt van hetgeen hij heeft waargenomen. Hij is even fanatiek als b.v. een postzegelverzamelaar, alleen hij verzamelt waarnemingen. De veldwaarnemer gaat altijd gekleed in een liefst versleten groen jack. De kleding mag vooral niet te nieuw lijken. Men moet aan de kledij duidelijk kunnen zien welke ontberingen de veldwaarnemer heeft moeten ondergaan tijdens het vervolgen van vogels. Het verdient dus aanbeveling om een nieuwgekocht jack eerst o.a. een maand of langer, naargelang het weer, achter in de tuin te leggen, totdat de gewenste schimmelvorming is opgetreden. De veldwaarnemer draagt één soort kleding, welke voor alle terreintypen geschikt is (of niet, dat doet er niet toe). Hij draagt z'n kijker natuurlijk nooit in de tas. De kijkerriem mag bestaan uit touw. Het is geen bezwaar hier aluminium ringen van doodgevonden vogels aan te bevestigen, dit scheidt zelfs aanzien. Verder zit er aan de kijker altijd een regenkapje, dat de oculairs zou moeten beschermen. De veldwaarnemer draagt dit kapje altijd in de nek, immers in de halve seconde die het kost het kapje te verwijderen, kan de waar te nemen soort juist verdwenen zijn. De veldwaarnemer is meestal behangen met apparatuur, zoals kijker, telescopen, statieven, rugzak, fotocamera's, lenzen enz. Uit zijn zak steekt de checklist, een notitieboekje en een potlood. Hij gebruikt nooit een boek, hij kent z'n soorten. Hij heeft wel boeken, maar die staan netjes thuis ongebruikt in de kast. Op vakantie overnacht de veldwaarnemer steeds midden in de natuur in een tent óf in een goedkope kampeerboerderij. Hij gaat volledig gekleed te bed, klaar om zodra de zon opgaat op excursie te gaan. Van deze soort worden vrijwel alleen mannelijke exemplaren waargenomen. Het is zodoende onduidelijk hoe zij de tijd kan vinden de soort in stand te houden, vooral daar toch van deze soort grote aantallen juvenielen worden waargenomen.

Ornihomaan; Dit is eigenlijk een onverschillen veldwaarnemer, maar niet omgekeerd. Terwijl de veldwaarnemer wel wat aan vogelstudie doet, leeft de ornithomaan alleen voor de lijst. En daarvan heeft hij er vele; Een lijst voor in Nederland waargenomen soorten, een lijst voor de in een jaar tijd waargenomen soorten, idem voor een maand, een excursielijst etc., etc. De levenslijst (lijst van soorten die hij ooit ergens, ongeacht waar en wanneer, heeft waargenomen) is verreweg het belangrijkste. De grootste wens van iedere ornithomaan is dat achter elke soort een kruisje geplaatst kan worden. Hij zal niets nalaten om dit te bereiken. Het belang van de vogel telt niet, alleen het belang van de lijst. Zo kan het voorkomen dat de ornithomaan naar het Lauwersmeer rijdt om de Morinelplevier aan te kruisen, daarna naar Zuid-Limburg voor de Roodkopklauwier en dan is er juist nog tijd om op de Veluwe de Kleine Vliegenvanger op de lijst te verzamelen. Belangrijke kenmerken zijn verder; jaloezie, roemzucht haastig. Hij hangt tenslotte vaak aan de telefoon en doet zodoende zelden zelf een ontdekking van een zeldzame soort.

Tot zover !

DE LANG;

Sportman; zoekt ontspanning in en door de natuur. Trekt onder alle weersomstandigheden erop uit en registreert slechts. Dient zodoende de onderzoeker maar maakt het zichzelf niet al te moeilijk. Denkt in de regel niet wetenschappelijk; wél nuchter. Bezit een gezonde eerezucht. Wenst als individu niet onder te gaan in de vereniging. Is echter niet anti-sociaal. Sterft met veel belangstelling van vrienden en laat de mensheid niet meer na dan wat losse aantekeningen, een kijker en een paar bemodderde laarzen.

Soortenjager; De ornithologische snob. Hij laat zich bejubelen door de marginale figuren; de verenigden. Lijdt innerlijk bij miskennis. Hij streeft naar roem. Tandakt door heel het land op jacht naar zeldzaamheden. Zal nooit genieten van "het wonder". Heeft de "Club" als hoogste doel. Sterft onbeminde. Laat niets na wat zijn medesoortenjagers nog niet zagen.

-13-
groetjes Lex!

V e r s l a g   v a n   d e   F l e v o p o l d e r e x c u r s i e .

Op 10 april om 06.15 uur vertrok een groepje enthousiastelingen in drie auto's naar de Flevopolder.

Harry had de snelste auto, wat hem in staat stelde Hilversum en Almere uitgebreid te bekijken en toch slechts een half uurtje na de anderen bij de steenhopen te arriveren. Die anderen hadden inmiddels al goed het verschil tussen kuifeend en toppereend leren kennen dankzij de telescopen.

Marco hoorde aan de overkant van de weg een blauwborst zingen. Het beestje liet zich ook nog goed zien.

Verderop op de akkers konden we in de mist nog net een groep reeën ontwaren. Langs de dijk vlogen een vrouwtje blauwe kiekendief en een jong mannetje bruine kiekendief.

Albert deelde mede dat hij bij de eerste pomp even moest tanken, omdat zijn tank vrijwel leeg was. Hij werd enigszins bleek om zijn neus toen hij hoorde

dat er langs heel de Flevo-dijk geen benzinepomp staat.

Harry zou hem echter wel duwen.

Bij de Block zat het gewone spul, zoals kluten, slobeenden, bergeenden, pijlstaarten, krakeenden, wintertalingen, grutto's, bruine en blauwe kiekendieven en diverse meeuwensoorten. Een meeuw plaatste ons voor een probleem, het leek een stormmeeuwtje, maar hij had een rode vlek op zijn snavel net als een zilvermeeuw. Misschien een speling van de natuur?

Op het Ijsselmeer ontdekten we nog een paar brildijkers, grote zaagbekken en nonnetjes. Rijdend over de Flevodijk langs de Oostvaardersplassen zagen we een grote witte vogel uit het riet opvliegen. Gauw gestopt want dat was vast een lepelaar. Het bleek echter een grote zilverreiger te zijn!

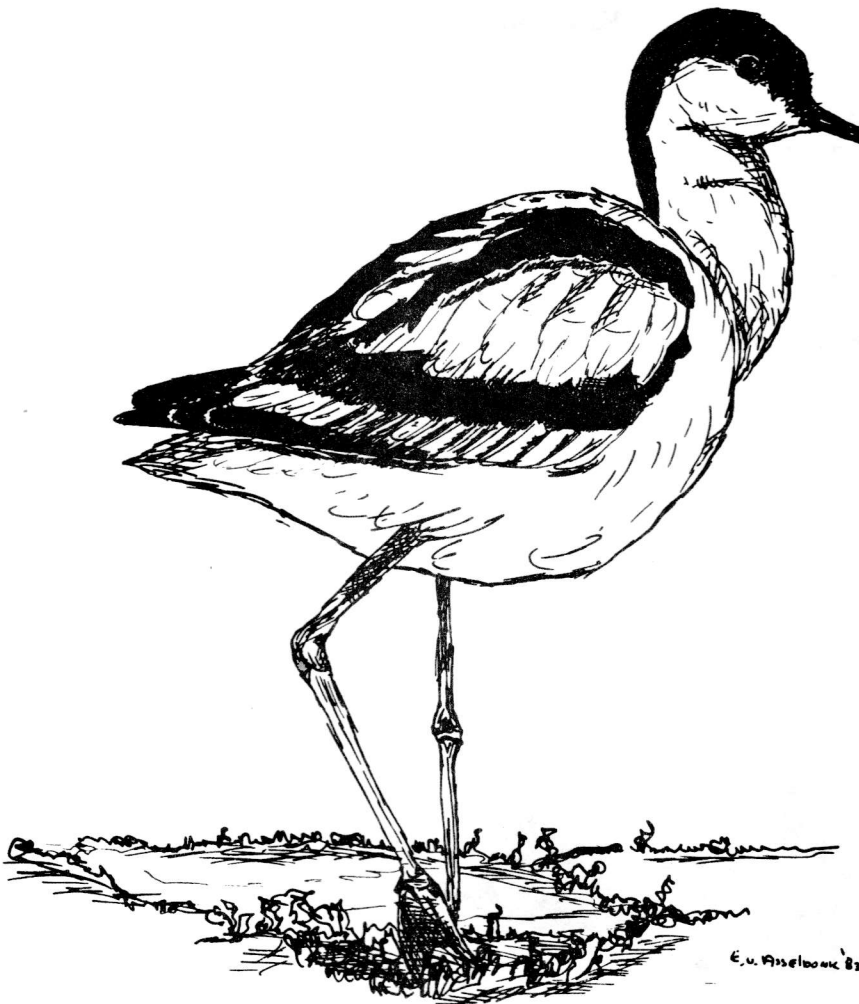
Na een kop koffie in haventje van Lelystad

gedronken te hebben gingen we eerst tanken. Albert haalde de pomp en reed opgelucht mee naar de Knardijk.

Die Knardijk had heel wat voor ons in petto, zoals aalscholvers, lepelaars, kluten, diverse eendensorten, kiekendieven, brilduikers en regen. Dat laatste kon ons echter niet meer deren.

Wat ons opviel was het geringe aantal grauwe ganzen dat we te zien kregen.

Komt dat misschien omdat zij, nu zij aan het broeden zijn, zich liever schuil

houden?

Een eindje verder de dijk op konden wij een blik werpen op de aalschol-verkolonie, waar het nestelen volop aan de gang was.

Na de Knardijk reden wij naar een weidevogelreservaat aan de rand van het Veluwemeer. Zoals te verwachten was vonden wij daar diverse soorten weidevogels, kievit, grutto, tureluur, watersnip en veldleeuwerik.

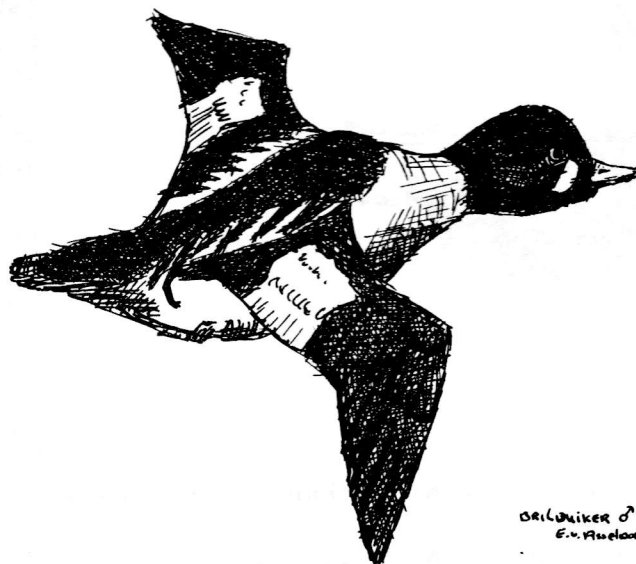
Regelmatig streek een groepje goudplevieren neer. Enkele waren al in zomerkleed. Boven een sloot ontdekten wij onze eerste beerenzwaluwen van dit jaar.

Het liep al tegen vijven, dus tijd om eens naar huis te gaan. Vooral voor hen die nog nooit eerder in de Flevo-polders geweest waren was dit een onvergetelijke dag.

Maar ook voor de Flevo-kenners onder ons was het een ouderwets goede excursie, wat vogels (lang niet alle soorten zijn vermeld) en sfeer betreft.

Maarten Manders.

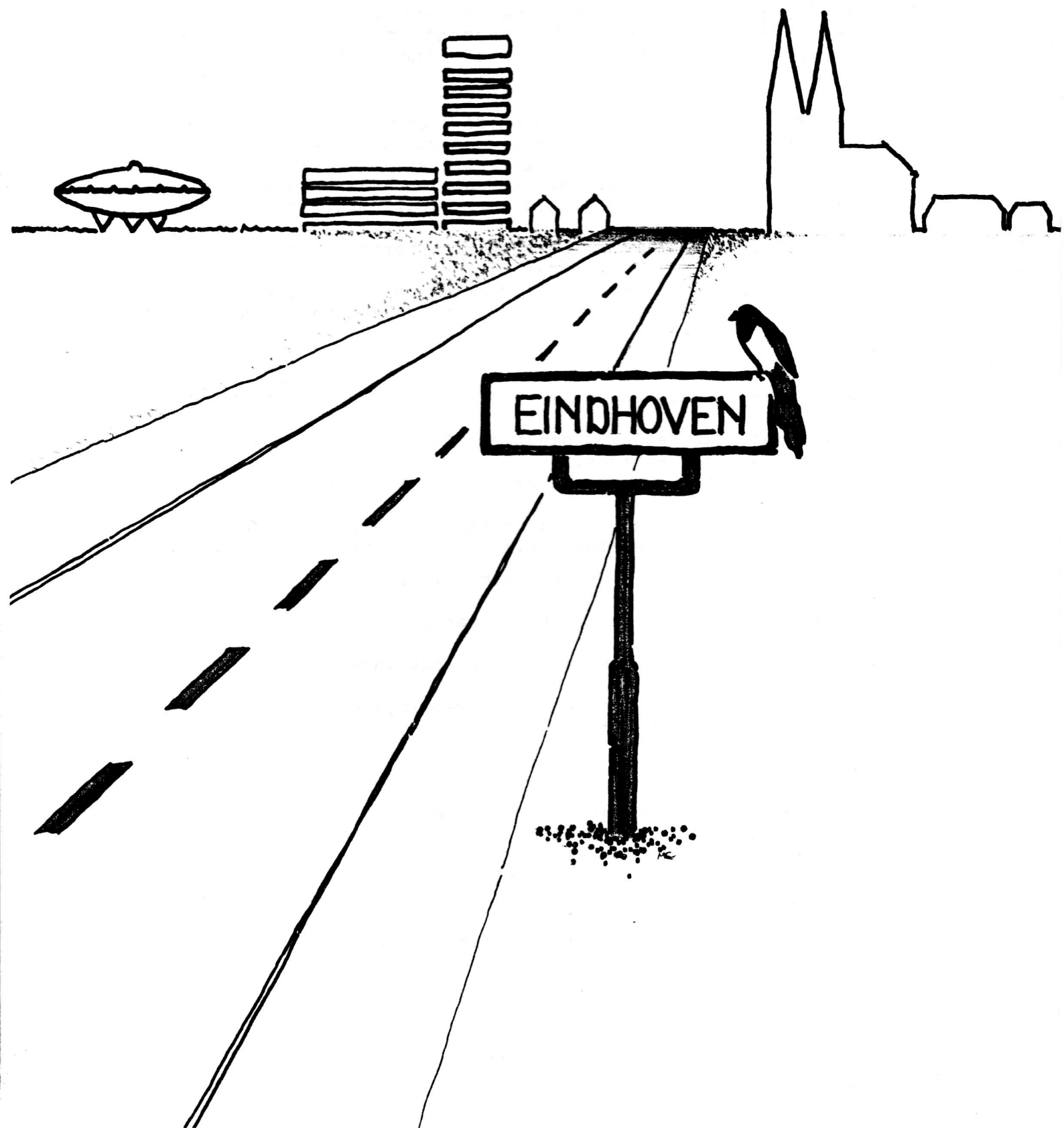
Deelnemers: Harry de Louweren
Albert Vrijaldenhoven
Guus Nas
Dimitri Montfoort
Bob van de Wijk
Ernest van Asseldonk
Marco en Anita Bakermans
Maarten en Antoinette Manders.

Goudplevier ♂
E. v. Fluelink '83

VOGELS IN DE STAD

WILLEM VEENHUIZEN

DE HUISZWALUW ALS BROEDVOGEL IN DE STAD EINDHOVEN IN 1982

Willem Veenhuizen

Inleiding

Na een tienjarig onderzoek naar het voorkomen van de Huiszwaluw in Breda (rapport in voorbereiding) en een verandering van woonplaats naar Eindhoven is het interessant om al, vooruitlopend op een broedvogelonderzoek in de stad Eindhoven, de Huiszwaluw te inventariseren.

Het was al wat laat in het seizoen en daardoor heb ik op 27 juli 1982, middels een schrijven in het Eindhovens dagblad om medewerking gevraagd van het publiek, om zodoende snel diverse nestlokaties te weten te komen. Totaal kwamen 20 reacties binnen, waarvan 11 uit Eindhoven, en zelfs 9 mededelingen buiten Eindhoven! (o.a. uit Eersel, Oirschot, Sterksel, Middelbeers en Nuenen.)

Van de 11 reacties uit Eindhoven waren er 4 positieve meldingen bij die echt betrekking hadden op de Huiszwaluw!

De overige meldingen hadden vaak betrekking op de Boeren-, en de Gierzwaluw. Maar niettemin moet ik alle briefschrijvers danken voor hun medeleven.

Onderzoek

De beste tijd om de Huiszwaluw te inventariseren valt van midden juli tot eind augustus.

Dit is vrij laat maar dat komt omdat er zich nog laat nieuwe vogels in of nabij de nestplaatsen vestigen.

De criteria die ik heb gehanteerd om een succesvol broedsel mee te tellen waren;

- 1/ Het nest moet een vrij donkere kleur hebben (vers bouwsel), dit is vaak moeilijk te zien i.v.m. de schaduwrand van de daklijst.
- 2/ De oudervogels de jongen kwamen voeren.
- 3/ Er jongen hoorbaar-zichtbaar waren.
- 4/ Er veel uitwerpselen onder het nest lagen.

Niet alleen het aantal broedgevallen is geteld, ook is gekeken aan welke windzijde de nesten waren gebouwd.

Broedlokaties

Het blijkt dat ook in Eindhoven alle huiszwaluwen hun nesten bouwen tegen witte daklijsten, uitgezonderd 2 nesten in de Italiëlaan, die tegen bruingebeitste daklijsten zitten.

Waarom witte of lichtgekleurde dakranden?

Wel het kan zijn dat er erfelijke factoren in meespelen (Het vanoudsher broeden tegen witte kruitrotsen aan de Franse kust), wit is een 'koele' ondergrond die weinig warmte opneemt, waardoor het nest langer blijft 'plakken'.

Dienst R.O.V. - Afd. Stedebouwkunde Onderzoek

BROEDLOKATIES van de HUISZWALUW (*Delichon urbica*)

Belangrijke GROENGEBIEDEN in de nabijheid

FOERAGEERRICHTINGEN buitengebied

Bekijken we het kaartje dan zien we dat de meeste broedplaatsen aan de buitenkant van de stad gelegen zijn, (nabij voedselgebieden)

Het blijkt eveneens dat water in de nabijheid ook een belangrijke faktor is (Verhoogd voedselaanbod)

Opmerkelijk is dat er in Eindhoven vele geschikte broedplaatsen aanwezig zijn (woningen met geschikte dakranden), doch de zwaluwen daar niet aanwezig zijn, bijvoorbeeld in de omgeving van de Wilakkerstraat

Algemeen Overzicht

	noord	oost	zuid	west	totaal
Tongelre	6	3	-	-	9
Woensel	15	23	16	17	71
Strijp	16	8	13	10	47
Gestel	2	-	2	-	4
Stratum	4	3	1	1	9
	43	37	32	28	140
	31%	26%	23%	20%	100%

Nesten = 3,7/ 100 ha.

We kunnen concluderen dat de noordzijde (31%), de meest favoriete nestelkant is.

Dit is waarschijnlijk niet zo verwonderlijk omdat de noordzijde niet zo erg aan temperatuurschommelingen onderhevig is.

De noordkant geeft ook meer beschutting tegen wind en regen.

Conclusies

Na een eenmalige inventarisatie kunnen we nog weinig zeggen over het hoe en waarom van de Huiszwaluwenpopulatie in de stad Eindhoven.

Als we het kaartje bekijken dan zien we duidelijk dat vijf gebieden aan de rand van de stad zijn gesitueerd.

Als de broedlokaties zich meer binnen het stedelijk gebied bevinden dan zijn de in de nabijheid gelegen groengebieden met waterpartijen zeer belangrijke voedselgebieden.

De Welschapsedijk (22 nesten), de Scheltemaweg (14 nesten) en de Rode Kruisstraat (14 nesten) zijn in Eindhoven de broedlokaties waar zich de grootste broedpopulaties bevinden.

Opvallend is wel dat er binnen Eindhoven veel geschikte broedplaatsen aanwezig zijn, maar helaas laat de Huiszwaluw zich niet zien.

maart 1983

Huiszwaluwoverzicht per straat, met vermelding van de windekspositie.

<u>TONGELRE</u>					
Jaar 1983					
Teldag 0608					
	noord	oost	zuid	west	totaal
Paul Krügerlaan	6				6
Beekhoutstraat		3			3
	6	3	-	-	9 nesten

<u>STRIJP</u>					
<u>Lleyendaal</u>					
Jaar 1983					
Teldag 1608					
	noord	oost	zuid	west	totaal
Scheltemaweg	6	7	1		14
S.v.Leeuwenstr		1			1
Welschapsedijk	6		10	6	22
	12	8	11	6	37

<u>WOENSEL</u>					
<u>Woenselse Heide</u>					
Jaar 1983					
Teldag 1708					
	noord	oost	zuid	west	totaal
Bevelandstraat				1	1
Goereestraat	1	1			2
Grebendijklaan	1				1
Overflakkestraat	1	1			2
Parmerstraat		1			1
Rode Kruislaan	4	7	3		14
Schemerstraat	2		1		3
Schouwenstraat		1			1
Terschellingstraat				4	4
Urkweg	1				1
Voornestraat		2			2
Walcherenlaan	1		1		2
	11	13	5	5	34 nesten
<u>Maesterakker</u>					
Milaanstraat	1	1	1	1	4
Italiëlaan			2+		2
	1	1	3	1	6 nesten
<u>Vlokhoven</u>					
Covelakker		1			1
Hulstbosakker	1				1
	1	1	-	-	2 nesten
<u>Rapenland</u>					
Gen.Haersolfell.				1	1
- Antinlaan				3	3
- Wickerlaan			1		1
- Dedemlaan	1				1
	1	-	1	4	6 nesten
<u>Oude Gracht</u>					
Icarislaan				3	3
Merillaoslaan				3	3
	-	-	-	6	6 nesten
<u>Woenselse Watermolen</u>					
Boschdijk		3		1	3
Hemelrijken		4			4
Kaneelstraat			1		1
Kingsbergenstraat			1		1
Kruisstraat		1			1
Schoolstraat	1				1
Vriesstraat			5		5
	1	8	7	1	17 nesten

<u>WESTEL</u>					
Jaar 1983					
Teldag 1508					
	noord	oost	zuid	west	totaal
Monte Verdil			1		1
Hardinistr			1		1
W.Pijperstr	2				2
	2	-	2	-	4 nesten

<u>STRATUM</u>					
<u>Wuindorp</u>					
Jaar 1983					
Teldag 1508					
	noord	oost	zuid	west	totaal
Bonifatiuslaan	1				1
Rielseweg	2				2
Roothaahstraat	1	2			3
Mgr Zwijsenstr		1			1
St Gertrudistr				1	1
St Norbertiusl			1		1
	4	3	1	1	9 nesten

Vogelwaarnemingen in de stad Eindhoven

SOORT	AANTAL	PLAATS/STRAAT	DATUM	BIJZONDERHEDEN	WAARNEMERS
Kuifl.	1	Kanaaldijk N-Tenierslaan	6-3-83	zang	w.v.
,,	1	Limbeekstraat	maart 83	,,	div.
,,	1	Keverberg	,,	,,	,,
,,	1	Pagelaan/ Wolvendijk	2-4-83	,,	w.v.
Zw. roodst.	1	Urkhovense weg	24-3-83	,,	p.b.
Sijs	20	Park Bussele	4-4-83	,,	w.v.
Sperwer	1	Frankrijkstr/ Kloosterdreef	febr/mrt	regelmatig jagend	j.b.
Grote lijs- ter	1	v.Abbe mus.	27-2-83	zang	w.v.
,,	1	Dorgelolaan	24-3-83	,,	p.b.
,,	1	Lorentzlyc.	24-3-83	,,	p.b.
Staartmees	2	Bussele	4-4-83	fourage- rend	w.v.

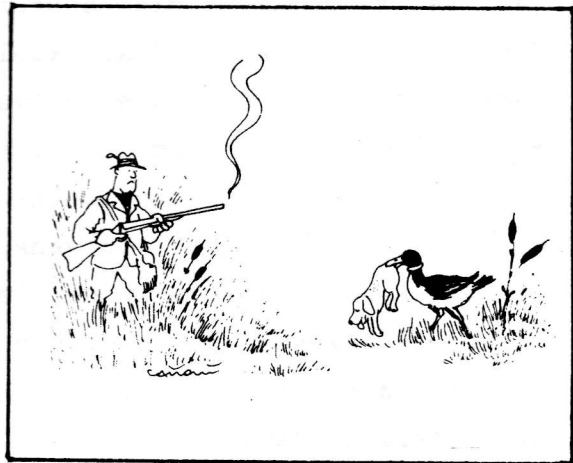
w.v. = Willem Veenhuizen.

p.b. = Peer Bussink.

j.b. = Jack Bos.

Wist u ...

dat:

- Door: ALBERT VRIJALDENHOVEN

- dat: dit 'n vaste rubriek wordt van de Blauwe Klauwier
- dat: het vast telt voor het jaar 1983
- dat: dit 'n allegaartjesrubriek wordt
- dat: van 25 maart tot 1 september de bekententoonstelling is in Tilburg
- dat: op 15 mei 'n excursie voor Wereldkinderen door V.W.G. de Kempen verzorgd wordt, 's middags om 1 uur bijeenkomst op parkeerplaats 't Vlutterke
- dat: we hiervoor nog enkele excursieleiders tekort komen (oproep)
- dat: onze nieuwe voorzitter de 1ste ledenvergadering al heeft voorgezeten
- dat: onze voorzitter 6 april voor de wet getrouwd is
- dat: er op de ledenvergadering van 25 maart geen rondvraag is geweest
- dat: Geert Sanders de echte stalen blik van de Dartsmen heeft
- dat: Marco de echte Dartsmen was (er naast)
- dat: hij beloofd heeft in het weekend op fazanten te oefenen
- dat: Peer Busink 'n keer verkeerd opgeteld heeft (in eigen voordeel) en dat dit van de tribune is waargenomen
- dat: Piet Spoorenberg voor studieonderzoek in Zuid-Frankrijk verblijft tot najaar 1983, adres: 1 Rue Saunière
Chambre 4228
31 Toulouse Frankrijk
- dat: Wim Jacobs een nieuwe fiets heeft en dat deze opnieuw geprepareerd moet worden
- dat: Wim dan nog sneller door het landschap vliegt
- dat: Lex Peeters de Kieke ziekte heeft
- dat: Nanda (dochter van Lia) als kool groeit, en dat we over 16 jaar een vogelaarster bij kunnen schrijven op de ledenlijst
- dat: Maria, Geert, Jo en Wim op safari gaan
- dat: U bestellingen voor ivoor en krokodilleleer op tijd moet inleveren
- dat: wij hen een goede jacht toewensen
- dat: we tijdens de excursie in de Flevopolder 'n zwemmende Blauwe Reiger in het IJsselmeer gezien hadden
- dat: we baltsende Blauwe- en Bruine Kiekendieven hadden en een Grote Zilverreiger (Marco)
- dat: het huishoudelijkreglement op het diaërchief na goed bevonden is en dat dit inmiddels is aangepast
- dat: dit de eerste keer was en tot volgende keer

Hou doe Albert Vrijaldenhoven.

voor u gelezen.

samenstelling: jan wouters.

In het Journal für Ornithologie van juli '82 staat een artikel over een vogelgroep die we hier niet elke dag tegenkomen nl. de gieren van de "nieuwe wereld", noord en zuid Amerika dus. hiertoe behoort onder andere de Condor. Het gaat over de systematische plaatsing van deze vogelgroep. Nu zal men zeggen dat is toch niet moeilijk: die horen bij de gieren. In eerste aanblik lijken ze inderdaad op de gieren van de oude wereld maar bij nadere beschouwing zijn er toch verschillen die je niet zou verwachten bij tot dezelfde groep behorende vogels. Zo hebben de gieren van de oude wereld, die horen bij de roofvogels (Falconiformes), echte grijppoten, met een stevig ontwikkelde achterteen. De gieren van de nieuwe wereld hebben een achterteen die naar verhouding zwak ontwikkeld is en hoger aan het loopbeen vastzit. Ook in hun gedrag komen dingen voor die de echte roofvogels vreemd zijn. Zo pakken de vogels bij de paring elkaar vast bij de snavel. Tijdens de balts en bij dreiggedrag blazen ze hun hals op. Verder besproeien ze hun poten met uitwerpselen, waarschijnlijk als koeling bij heet weer maar ook om hun poten wit te kleuren wat een signaalfunctie heeft tegenover soortgenoten.

Deze gedragingen en kenmerken zijn ook te vinden bij de ooievaarachtigen (Ciconiiformes) waarmee de gieren van Amerika verwant worden geacht. Dit komt ook nog eens naar voren in hun relatief lange poten en het ontbreken van stemgeluid. En een Condor heeft afgezien van de snavel, best wel wat weg van een Maraboe.

Op het Amerikaanse continent komt geen gier van de oude wereld voor, de ecologische nis van aaseter was dus nog vrij. Men neemt aan dat in de loop van de evolutie een ooievaarachtige vogel zich is gaan specialiseren als aaseter en dat daaruit de huidige Amerikaanse gieren zijn ontstaan. Er is ook een fossiele zuid-Amerikaanse reuzengier bekend: deze had nog een ooievaarssnavel.

Het verschijnsel dat niet verwante diersoorten toch hetzelfde uiterlijk hebben ontwikkeld wordt convergentie genoemd. Dit op elkaar lijken is een gevolg van dezelfde levenswijze. De Amerikaanse gieren zien er uit als echte gieren omdat ze aaseter zijn. Daarvoor heb je een haaksnavel nodig maar geen grijpklauwen. Ook is een kale nek wel zo prettig als je met je kop diep in kadavers zit te pulken. Die uiterlijke kenmerken staan dus in verband met het voedsel. Het sociaal gedrag heeft daar minder mee te maken en lijkt dus nog meer op het oorspronkelijke gedrag van de stamouder.

Een ander voorbeeld van convergente ontwikkeling bij vogels is de groep van de Tyrannidae in Amerika: Vogels met een vliegenvangerachtige levenswijze die helemaal niet met de vliegenvangers verwant zijn. Buiten de vogels zijn de walvissen een duidelijk voorbeeld: visachtig maar geen vis.

In hetzelfde nummer staat een artikel waarin een poging wordt gedaan om de treksnelheid van Visdiefjes te berekenen uit de terugmeldingen van geringde nestjongen. Normaal heb je voor snelheidsmetingen terugmeldingen nodig van vogels die kort na het ringen worden teruggemeld en dan al een grote afstand hebben afgelegd. Dit komt maar weinig voor en geeft dus zeker geen beeld van de trek van de hele populatie. Daarom heeft men het nu anders geprobeerd. Uit de Visdief terugmeldingen van het Vogeltrekstation Arnhem en de Vogelwarte Helgoland heeft men de vogels uitgekozen die 2 jaar of ouder waren ten tijde van de terugmelding. (dit omdat jongere Visdiefjes vaak overzomeren in het winterkwartier en dus nog niet op en neer trekken). De overgebleven 412 terugmeldingen heeft men gebruikt om de gemiddelde afstand tot de ringplaats in de loop van het jaar te berekenen. Als men de gemiddelde plaats weet kan men daaruit de gemiddelde treksnelheid berekenen want men weet welke afstand er in hoeveel tijd wordt afgelegd.

Dit geeft de volgende resultaten: de Visdieven bereiken de grootste afstand tot het broedgebied pas eind januari en ze zijn half mei allemaal terug. De wegtreksnelheid heeft een eerste piek in september en een tweede veel grotere in december/januari met 40 km per dag. De terugtrek gaat het snelst in maart met een maximum van 68 km per dag.

Uit snelle terugmeldingen blijkt een wegtreksnelheid van 100 à 110 km per dag. Dat is dus nogal een verschil. Daarvoor worden de volgende onvolkomenheden van deze berekeningsmethode aangevoerd. De afstand tot de ringplaats wordt hemelsbreed gemeten terwijl Visdiefjes langs de kust trekken. Dit levert een vergroting van de werkelijk afgelegde weg van meer dan 100%.

De terugmeldingskans is in Europa groter dan in Afrika, daardoor zijn de kleinere afstanden oververtegenwoordigd.

Er zijn ook wintermeldingen uit het broedgebied en zomermeldingen uit het wintergebied, daardoor wordt de gemiddelde afstand in de winter kleiner en in de zomer groter.

Als conclusie wordt gesteld dat de maximale treksnelheid 80 tot 110 km per dag is.

j.w.